זון אויפגאנג — 5.42.
זון אונטערגאנג — 7.17

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואַרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

Vol. 21, No. 73. Winnipeg, Monday, April 13, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. מאנטאג כו׳ ניסן, תרצ״א.

ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

הויפט קוואַרטיר פון דער הסתדרות אין רעדאַקציע פון "דבר" צעשעדיקט פון שריפה אין תל-אביב

43 פון די 47 אוטאָבוסן וואָס גייען איבער שטאָט פאַרניכטעט פון פויער

(ספּעציעל פאַר "דאָס אידישע וואָרט")

תל-אביב, אפּר. 13 (איטא).— די אור־טאָבוס באַריינונג דאָ אין שטאָט איז צו־ריק נאָרמאַליזירט געוואָרן, באַטש אין דער שריפה פון פּרייטאָג אונט זיינען פאַרניכטעט געוואָרן 43 פון די 47 אור־טאָבוסן אנגעטריבן פון׳ם קאָאָפּעראַטיוו "המעביר".

די שריפה, די אורזאַכן פון וועלכער זיינען נאָך ניט באַקאַנט, האָט אויף צע־שעדיקט די רעדאַקציע פון דער אַרבעטער צייטונג "דבר" און די הויפּט קוואַרטיר פון דער אידישער אַרבעטער פעדעראַציע (הסתדרות).

——(::)——

ספר־תורה גנבים פאַר־משפּט אין ארץ־ישראל

ירושלים, אפּר. 13 (איטא). — דער רייז נעריכט האָט פאַראורטייילט אַרקוני דזי און מזרחי, דער ערשטער אַ געוועזענער שמש אין שול אין דער לעעטער אַ הענדלער מיט ספר־תורה׳ס, אַז זעקס מאַנאַטן געפענגניש יעדער פאַר גנב׳ענען ספר־תורה׳ס אין בוכאַראַר שול.

אַכט אַרבעטער פאַרשיקט פאַר אַטאַקע אויף אידישן שומר

סטרייק פון העבראיישע לערער שליסט אַלע שולן אין א״י

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, אפּר. 13 (איטא). — אַכט אַראַבער, איינשליסנדיק דעם מוכטאַר, זיינען פאַרשיקט געוואָרן אויף איין יאָר צייט פון׳ם דאָרף אַרום נהלל, פון וואַנען עס איז געקומען די אַטאַקע אויף דעם אידישן שומר פון נהלל, פאַלעוויץ. אויר סער דעם, מוז יעדער איינער פון זיי איינ־לייגן צו 50 פונט שטערלינג ערבות פאַר זייער גוטער אויפפירונג.

נאָך עלף אַראַבער וואָס זיינען געווען אָנגעקלאָגט אין דער אַטאַקע אויף דעם אידישן שומר פון נהלל, פאַלעוויץ, אויר־שמש אין שול דער לעעטער אַ געוועזע־נער שמש אין שול אין דער לעעטער אַ הענדלער מיט ספר־תורה׳ס, אַז זעקס מאַ־נאַטן געפענגניש יעדערער פאַר גנב׳ענען ספר־תורה׳ס אין בוכאַראַר שול.

אַרום אַ פערטל מיליאָן מענשן האָבן געקראָגן אַרבעט מיט דער הילף פון רעגירונגס אַרבעטסלאָזיקייט פאָנד

אַטאַוואַ, אפּר. 13. — מיט דער הילף פון דעם רעגירונגס 20־מיליאָן דאָלאַרדיקן אַרבעטסלאָזיקייט פאָנד איז אַרבעט גע־נעבן געוואָרן ביז איצט צו 248.274 פּער־זאָן, לויט אַ באַריכט אַרויסגעגעבן פון׳ם אַרבעטס דעפּאַרטמענט פאַר׳ן פּעריאָד וואָס האָט זיך נעענדיקט מאַרט 31טן. דער סך־הכל אַרבעטס טעג אַזוי פאַרטיילט איז געווען 4 מיליאָן 847 טויזנט און 217, — אַ דורכשניט פון אַרום 20 אַרבעטס טעג אויף יעדן.

לויט די פּראָווינציאָן איז די זאַל באַ־שעפטיקט מיט דער הילף פון׳ם פאָנד געווען: נאָוואַ סקאָשאַ, 30.777; פּרינס אַדוואַרד אינזל, 1.215; נ״ד־באַראַנסוויק, 17.000; קוועבעק, 58.739; אָנטאַריאָ, 43.000; מאַניטאָבאַ, 23.309; סאַסקאַ־טשעוואַן, 19.569; אַלבערטאַ, 17.351; בריטיש קאָלומביאַ, 27.975; יוקאָן, 150.

אויסער דעם, האָבן די סי. פּי. אייזענבאַ־נען ווי אַ רעזולטאַט פון דעם פאָנד גע־נען אַרבעט צו 5.337 פערזאָן, און די סי. עו. — צו 3.654.

אין אַלע פּראָווינצן איז אויסער דעם פאַרטיילט געוואָרן דירעקטע שטיצע צו אַרבעטסלאָזע. די זאַל נעשטיצט לויט די פּראָווינצן איז געווען: נאָוואַ־סקאָשאַ, 2.589 פאַמיליעס; פּרינס־עדוואַרד אינזל, 275 פערזאָן; נ״ד־באַראַנסוויק, 255 פאַמי־ליעס; קוועבעק, 28.257 פאַמיליעס, וואָס האָבן איינגעשלאָסן 122.946 פערזאָן; אָנטאַריאָ, 19 טויזנט פאַמיליעס; מאַני־טאָבאַ, 38.342 פערזאָן; סאַסקאַטשעוואַן, 15.577 פערזאָן; אַלבערטאַ, 5.329 פאַ־מיליעס און אויף 15.577 פערזאָן; בריי־טיש קאָלומביאַ, 4.611 פאַמיליעס און אויף 18.215 פערזאָן.

אַרויס פאַרוואונדעט אין אוטאָמאָביל עקסידענט אויף באַראַוס און סאַלטער

לואיס ראַזען און קלאַרא רייט אין סט. דזשאָזעפס האָספּיטאַל

לואיס ראַזען, פון 376 מעגנוס עוועי., און מיס קלאַרא רייט, פון 364 באַראַוס עוועי., זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן אין אַן אוטאָמאָביל עקסידענט אויף באַ־ראַוס עוועי. אין סאַלטער סטריט, נעכטן, אַרום 1.20 נ.מ. ביידנס וואוינען, האָפט מען, זיינען ניט פון אַן ערנסטן כאַראַק־טער. די פאַרוואונדעטע וועגן אַן אַנדער אַן אַרבעטער מיט ספר־תורה׳ס, אַז זעקס מאַ־נאַטן געפענגניש יעדערער פאַר גנב׳ענען ספר־תורה׳ס אין בוכאַראַר שול.

אַ פּאַמיליע רעטעט זיך קוים מיט די לעבנס פון שריפה

מר. און מרס. סי. דזש. סמאַרט, 1803 בעטעטיין עוועי., מיט זייערע פינף קינ־דער, האָבן זיך קוים גערעטעט מיט זייער־רע לעבנס וועגן אַ שריפה אין אויסגע־בראָנט אין זייער היים איינט 1 פאַרטאָג.

די פאַמיליע איז שוין אַ פּאָר שעה גע־ווען אין בעט, ווען מר. סמאַרט האָט זיך אויפגעכאַפּט פון׳ם שטיקנדיקן רויך וואָס האָט אָנגעפילט דאָס הויז. ער האָט צלייך אויפגעוועקט די פאַמיליע, און זיי זיינען אַרויסגעלאָפן אין זייערע נאַכט קליידער צו זייערע שכנים, זיי האָבן בלויז פאַר־נעמען אויף זייער הונט, וועלכער איז שפּע־טער געפונען געוואָרן אַ דערשטיקטער פון רויך.

די פייערלעשער זיינען באַלד געקומען און האָבן אויסגעלאָשן די שריפה. דער שאַדן וועט אָפּגעשאַצט אין 800 דאָלאַר פסח, ווי אַ רעזולטאַט פון׳ם סכסוך וועגן נעראַלכע צווישן דער ציוניסטישער עקזע־קוטיווע און דעם לערער פאַראיין, וועל־כער סטראַשעט מי טאַרויסרופן אַ סטרייק כדי אַרויפצוצווינגען זיינע פאָדערונגען.

דער סכסוך איז אַ פּועל־יוצא דערפון, וואָס דער לערער פאַראיין האָט זיך אָפּ־געזאָגט פון צו פאַרהאַנדלען מיט דער עק־זעקוטיווע די פאָרגע אויף איין יאָר רערם נעהאַלטן. וואָס די עקזעקוטיווע אָנגעקלאָגט אין דער אַטאַקע אויף דעם פאַרגעשלאָגן. די לערער האָבן זיך אָפּגעזאָגט פון אָנגעמען אַזאַ פאַרשלאָג; פאָדערונדיק אַ בורדים גערעכט צו פאַר־האַנדלען די פראַגע.

דער סטרייק פאַרוויילט 258 שולן און קינדער־גאַרטנס, 897 לערער און 22.533 תלמידים.

——(::)——

6 חלוצים אָפּגעפאָרן פון מאָנט־רעאַל קיין פּאַלעסטינע

מאָנטרעאַל, אפּר. 13 (איטא). — די ערשטע אָרגאַניזירטע גרופּע חלוצים איז אָפּגעפאָרן פון דאָנעל קיין ניו־יאָרק אויפן וועג קיין פּאַלעסטינע. זיי האָבן פאַרלאָזן ניו־יאָרק שבת מיט דער שיף "פּראָווי־דענס".

אַ גרויסער עולם האָט זיך פאַרזאַמלט ביי דער סטאַנציע צו ווינשן די חלוצים אַ "צאַתך לשלום". די גרופּע באַשטייט פון די אָפּלגנדיקע: משה בלוטשטיין, י. אייזענבערג, הערי הובערמאַן, שיליע קאַ־הען, הינדע בלוטשטיין און שרה סאַפּעק־טאַר. די ערשטע פינף זיינען מיטגלידער פון "השומר הצעיר", סאַפּעקטאַר איז אַ מיטגלידער פון פּועל־ציון בראַנטש 2, פון ווינניפּעג.

——(::)——

ברוך באַרסקי געשטאָרבן דאָ לעצטע וואָך

ברוך באַרסקי, אַ ווינניפּעגער תושב פאַר אַרום 18 יאָר, איז געשטאָרבן לעצ־טע וואָך פון אַ קאַנסער (ראַק), אין עלי־טער פון 66 יאָר.

דער פאַרשטאָרבענער איז געקומען אין ווינניפּעג פון פּאַוואַלאַטש, קיעווער גובער־ניע (רוסלאַנד). ער לאָזט איבער פיר זין: לואי און מעקס אין ניו־יאָרק, אַלס בעני אין דזשעק אין ווינניפּעג און פינף טעכטער: מרס. יוסף מאַס, איידאַ, בער־טאַ, מיני אַן נחמה. אַלע אין ווינניפּעג.

דער פאַרשטאָרבענער איז באַערדיקט געוואָרן אויפן שערי־צדק בית־עלמין. אַ גרויסער עולם פון קרובים, פריינט און לאַנדסלייט האָבן אים באַגלייט צו זיין אייביקער רו.

אַ גרויסער עולם באַגריסט שליח פון אידישע אַרבעטער אין ארץ-ישראל ביי באַנקעט לעצטן אָוונט

אַ גרויסער עולם איז געקומען נעכטן אָוונט צום באַנקעט, לכבוד יוסף בראַאַר, אַדער פון ארץ־ישראל אַוונט, ווי דר. פעלדמאַן, דער פּאַרזיצער, האָט זיי אָנגע־רופן. די שטימונג אין ציון זאַל איז געווען אַ געהויבענע צווישן די ווינניפּעגער פּועלי־ציוניסטן און די נעסט.

נאָך אַ קורצער דערעפענונגס רעדע פון דר. פעלדמאַן האָט אַרויסגעקאָכט י. העסטרין פאַרגעשעלט דעם נאָסט יוסף בראַאַר, דער שליח פון אַרבעטנדיקן ארץ־ישראל און פאַרטרעטער פון דער הסתדרות, וועלכער געפינט זיך איצט אין ווינניפּעג אין די אינטערעסן פון געוועלקשאַפטן קאַמפּיין.

שטיל אין רואיק אָבער מיט אַ געפיל פון טיפער אחריות האָט יוסף בראַאַר נעכטן גערעדט.

"די יידיעות וועלכע דערשיינען טאָג־טעגלעך אין די צייטונגען פון די גלות לענדער און זיי בייטן זיך אָפּט צוויי מאָל אַ טאָג זיינען ווייט ניט דער אמת און ווע אין אין דער אמת׳ן די לאַגע אין ארץ־ישראל. מיר, אין ארץ־ישראל, די וועלכע לעבן ביים אַקטיוועלן, לעבן ניט מיט די גלות־יידיעות, אַזוי ווי די גלות־אידן. ארץ ישראל האָט אונז געמאַכט פאַר רעאַליסטן און דערפאַר מעסטן מיר ניט די לאַגע אין ארץ־ישראל לויט יידיעות, נאָר לויט די אומשטענדן אין לאַנד גופא", האָט דער רעדנער געזאָגט.

"מאַן מעג דען מיט פּראָטעסטן אין גלות דערוועגן כאָטש איין נייע קאַלאָ־ניע אין ארץ־ישראל? מען קאָן דאָך אפילו קיין איין דונאָם לאַנד ניט קויפן פאַר דעם, ווען מיר האָבן געלעזן אין די צייטונגען אַז פערציק טויזנט אידן אין ניו־יאָרק האָבן געשוואָרן טרייהייט צו ארץ־ישראל, נאָכדעם ווי עס איז פאַרעפנטלאַכט גע־וואָרן דער "ווייסער" פּאַפּיר, און אזעלכע שבועה׳ס זיינען אויף געקומען פון אידן אין בראַזיליע, וואַרשע און אין אַלע וועלט טיילן, האָבן מיר דאָרטן (אין ארץ־ישראל) געטראַכט: און וואָס וועט זיין מאָרגן, נאָך דער שבועה? וועלן די אידן באַגלייטן זייערע שבועה׳ס און פּראָטעסטן מיט מחמשות׳דיקעס?

"מיר לייקענען אָפּ אַלע חשבונות וועגן ארץ ישראל וואָס קומען פון גרויסע עקס־פערטן", האָט יוסף בראַאַר געזאָגט, "די דאָזיקע חשבונות האָבן קיין ווערט ניט. מיר, אַ גרופּע פון 12 יונגעלייט, זיינען מיט צוואַנציק יאָר צוריק געקומען קיין דגניה, מיר האָבן דאָרטן דורכגעמאַכט גרויסע שווערקייטן. מיר האָבן דאָרטן געהאַט 3.000 דונאָם לאַנד, געפלאַנצט עפּל־באַרן, מאַראַנצן, מאַנדלען און עס איז געווען אַ דורכפאַל, אָבער מיר האָבן זיך ניט אָפּגעשראָקן. מיר האָבן ווייטער געזייט, מיר האָבן באַאַרבעט דאָס לאַנד, און אַלס אַנטפער אויף דעם "ווייסן פּאַ־פּיר" האָבן מיר אַרויסגעשיקט פון עמק־הירדן אַ שיף מיט גוטע גרייט פּרוכט, און עס איז איצט דער בעסטער פּלאַץ וואו עס וואַקסן באַנאַנעס, און 300 נפשות לעבן איצט אין דגניה — אָט דאָס איז דער גרעסטער פּראָטעסט און די בעסטע שבועה . . .

"אָט די ממשות׳דיקע אַרבעט אונזער", האָט ער געזאָגט, "שאַפט אָפּ אַלע ידיעות און די אַלע חשבונות פון עקס־פערטן. אין אַנפאַנג האָבן אין דגניה אַפּי־לו 12 נפשות ניט געקאָנט מאַכן לעבן. איצט לעבן דאָרטן 300 נפשות און עס איז דאָ פּלאַץ פאַר דריי טויזנט נפ־שות, און אַזוי איז דער פאַל אין גאַנץ א״י "מיר האָבן באַוויזן אין ארץ־ישראל, אַז אידן קאָנען אַרבעטן — דאָס איז אונזער גרעסטער פאַרדינסט. מיר האָבן אַנטדעקט דעם אידיש כח וועלכער איז פאַרלאָרן גענאַנגען אין גלות. אמת, מיר האָבן גרויס אַ בית־עלמינס אין ארץ־ישראל. אָבער מיר האָבן דערלעבט צו זעען וואָס מיר האָבן געשאַפן.

"וואָס איז דאָס אידישע פאָלק גרייט צו טאָן פאַר ארץ־ישראל?", האָט דער רעדנער ווייטער געזאָגט, "עס איז אַ כאָ־ליערע, אַ קרחה, אַ טראַגעדיע, און מיר פּראָווען סעורות (באַנקעטן) אין די גלות־לענדער. עס איז דאָ באַדאַרן אין ארץ־ישראל עס איז פאַראַן דערפאַרונג, נסיון, דער וועג איז גלייך אין קלאָר, — ווער וועט אויס־נוצן די גרויסע מעגלאַכקייטן?

"מיר האָבן באַזינט אַלע קראַנקהייטן אין ארץ־ישראל, אָבער עס איז נאָך פאַר אונז פאַרבליבן איין גרויסע קראַנקהייט וואָס מיר שטרייבנען זיך אָן צו באַזינען — אָן דאָס איז די געפאַרלאַכסטע קרייַנק וואָס פרעסט אונזערע הערצער. די דאָזי־קע קרייַנק רופט זיך "שטימונג". אייער פּראַקטישע אַרבעט, אייער אָפּרוף אויף אונזער רוף, דאָס וועט זיין דער נעהערר־קער ענטפער אויף אונזערע קרבנות", האָט דער רעדנער פאַרענדיקט.

דר. פעלדמאַן האָט צום שלוס אָפּגעלירט פאַר ביישטייערונגען צום געוועלקשאַפטן קאַמפּיין. דער ווינניפּעגער אידישער גע־זאַנג פאַראיין, דיריגירט פון ב. בראַנ־שטיין, האָט געזונגען אייניקע לידער.

אַנב - אורחא

פון מאַרק

אונזער פּראָגראַם מינימום

עס פעלן אונז חלילה ניט קיין "באַ־וועגונגען" וואָס זוכן גרינדלאַך און איינ־מאָל־פאַר־אַלעמאָל לייזן אַלע אונזערע נאַציאָנאַלע אַדער סאָציאַלע פּראָבלעמען, אַדער ביידע מיטאַמאָל: מיר האָבן דאָ אונזערע פאַרשיידענע ציוניסטישע, סאָ־ציאַליסטישע און קאָמוניסטישע ריכטונ־גען, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין אונזער עולם־הבא און זאָרגן זיך פאַר דעם, אַז עס זאָל דאָרטן זיין שור־הבר און לויתן צו דער זאַט.

אוואָדע איז עולם־הבא, ווען דאָס באַר ציט זיך אפילו אויפן גן־עדן. התחתון פאַר אונזערע קינדער און קינדס־קינדער, אַ וויכטיקער ענין.

אָבער איר האָט געהערט די מעשה מיט יענעם אידן, וואָס האָט געזאָגט: "וואָס עולם־הבא איז ווייס איך, דאַנקען גאָט־נעגוי — אָבער וואָס איז אַזוינס עולם־הזה, דאָס קאָן איך אייך ניט זאָגן".

ווי אָט יענער איך זיינען מיר אַזוי פאַרטאָן אינ׳ם עולם־הבא ענין, אַז מיר ווייסן נעגוי ווי דער ציוניסטישער אַדער סאָציאַליסטישער שור־הבר און לויתן זע־ען אויס, און וואָס פאַר אַ טעם זיי האָבן. אָבער פרעגט ביי אונז דעם טעם פון אַ פּראָסטן, ערדישן שטיקל געבראָטנס, ווייַ־סען מיר ניט, — מיר האָבן קיינמאָל ניט געטראַכט וועגן דעם ...

⁂

ביז מיר וועלן דערלאָזן די פאַרווירק־לאַכונג פון׳ם ציוניזם אַדער סאָציאַליזם, האָבן מיר דערוויל דאָ און אויפ׳ן אָרט קאַלאָסאַלע ערדישע פּראָבלעמען, וועלכע שריינען נאָך אַ לייזונג.

זאָלן מיר עס לאָזן ניין ווי עס נייט, וועלן מיר פאַרפירט ווערן אין אַזאַ טעמפּ־ווינקל, אַז קיין זאַך וועט אונז שוין ניט קאָנען העלפן.

אַגב איז עס אויצט פאַר אַלעמען קלאָר, אַז דער ציוניזם קאָן ניט לייזן דאָס אי־דישע פּראָבלעם אינ׳ם נאָנצן פאַרנעם, אַז דער רוב מנין ובנין פון׳ם אידישן פאָלק מוז פאַרבלייבן אין די "גלות" לענדער און דאָרטן איינאָרדענען זיך, און אַז אַ קולטורעלע און עקאָנאָמישע קאַטאַסטראָפע פאַר׳ן אידנטום אין "גלות", מוז אויך זיין אַ קאַטאַסטראָפע פאַר׳ן ארץ־ישראל וואָס שעפּט זיינע כחות פון׳ם "גלות".

און אַגב איז עס אויך שוין קלאָר, אַז ווען סאָציאַליזם כאַפּט אונז ניט צוגע־גרייט (ווי אין סאָוועט רוסלאַנד), ווערן מיר פון אים עצמאָן אויף פּיצלאַך. און מיר דאָ וואָלטן דאָך ניט געהאַט אַפילו קיין אַמעריקאַנער אידנטום וואָס זאָל אונז כאַטש מיט עפּעס העלפן . . .

⁂

טאָ לאָמיר זיך לאָזן אָט די "באַוועגונגען" צו טאָן זייער אַרבעט, אַ שיינע און פיינע אַרבעט, אָבער ניט פאַר אונז דאָ און אין דעם דור.

איך שליס איין "באַוועגונגען" אין פרעמד־צייכנס, ווייל זיי זיינען באמת דאָ קיין באַוועגונגען ניט, — זיי ווערן געפירט פון קליינע קרייַז אַדער אַדער אַ ווייניקער אידעאָליסטישע מענטשן אַדער באַוועגונג־פּראָפעסיאָנאַלן.

דער בריייטער עולם, אין בעסטן פאַל, סימפּאַטיזירט מיט זיי און העלפט זיי מיט צעלט, — דער זעלבער עולם ניט אָפּט צושטייער סיי פאַר׳ן בית־מדרש, און סיי פאַר׳ן קלויסטער, לחבריל: די זעלבע מענטשן שטיצן אָפּט דעם קרן־היסוד, דעם געוועלקשאַפטן קאַמפּן, דעם איקער און די דשאַינט . . .

ווייל אָט די צוזאָגן פון ווייטע עולם־הבא׳ס אינטערעסירן פערזענלאַך ניט דעם בריייטן עולם אונזערן. מען ניט געלט, ווייל אידן דאָרטן געבן, און ווייל מען האָט דרך־ארץ פאַר׳דער גרויסער לימודים און אינטעליגענטשיקייט פון די פיערער, וועמעס זאַך׳ס אין אַ פאַרוואָרנן אונז מיט עולם־הבא, בעת מיר זיינען, יעדערער פאַר זיך, בעוונותינו הרבים, אַריינגעטאָן אין עולם־הזה.

⁂

מיר האָבן דאָ און ביי אונז אונזערע באַלייטיק קולטורעלע פּראָבלעמען, און, וואָס איז ניט ווייניקער וויכטיק, אונזערע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען.

און ווי מיר זאָלן ניט פאַרציען דעם נאַרטל, קאָנען מיר פאַרט ניט אַוועקנעמען זיך און וואָרטן און דערוואָרטן זיך אויף דער צייט, ווען אונזערע מנהיגים וועלן אונז פאַרוואָרנן מיט שור־הבר און לויתן: מיר ווילן עסן באַלד, אויפ׳ן אָרט, אַזעל־כע עולם־הזה׳ניקעס זיינען מיר!

איז יעדער איינער פון אונז פאַרטאָן אויף זיין איינענעם שטיינער אין לייזן זיינע פּערזענלאַכע עולם־הזה פּראָבלעם מען.

אָבער דאָס ווערט אַלץ שווערער און שווערער צו טאָן מיט די כחות פון אַ יחיד. טאָ לאָמיר פּרובירן אָרגאַניזירן זיך, מיר, עולם־הזה׳ניקעס, און זוכן אַ לייזונג צו אונזערע ערדישע פּראָבלעמען מיט געמיינשאַפטלאַכע כחות.

⁂

מיר האָבן זיך לעצטנס קלאָר געמאַכט, אַז אונזערע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס דאָ אין לאַנד וואָלקלען זיך און גרויסע געפאַר׳ן שטייען פאַר אונז דאָ אויף דעם געביט.

וועלן מיר זיך פאַרנעמען זייער בריייט פאַר דער גרינדלאַכער לייזונג פון די פּראָבלעמען, וועלן מיר בלויז שאַפן נאָך אַ "באַוועגונג", און אזעלכע האָבן מיר שוין איבערגענוג.

זאָלן מיר דאָס לאָזן פאַר זיי, און לאָז־מיר אַנצייכענען אַ פּראָגראַם־מינימום פאַר אונזער טעטיקייט, וואָס דאַרף זיין פון אַ ריין פּראַקטישן כאַראַקטער און אַן איבערזיכטיק פּרעטענזיעס.

און לאָמיר זיין צופרידן מיט די קלענ־סטע דערגרייכונגען: גרויסע דערגרייר־כונגען זיינען אַ סך־הכל פון אַ סך קליי־נע.

מיר וועלן זיך נאָך צוריקקערן צו דעם ענין.

אַנגעקעט לכבוד לאָיד דזשאַרדזש אין לאָנדאָן פאַנגט אָן קאָמ־פּין פאַר 75 טויזנט דאָלאַר פאַר דעם צוועק. — מרס. סנאָ־דען איינע פון די רעדנער

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאָנדאָן, אפּר. 13 (איטא). — איבער צען טויזנט דאָלאַר איז געשאַפן געוואָרן ביים באַנקעט פון דער אידישער אַנעגטור לכבוד דייוויד לאָיד דזשאַרדזש, וואו עס איז געעפנט געוואָרן אַ קאַמפּיין פון 75 טויזנט דאָלאַר צו גרינדן אין ארץ־ישראל אַ קאָלאָניע אויפ׳ן נאָמען פון לאָיד דזשאַרדזש.

לאָיד דזשאַרדזש האָט אין זיין רעדע דערקלערט, אַז די מאַנדאַטן מאַכט מוז נעטרייַ דערפילן אירע פליכטן וואָס זי האָט אויף זיך גענומען. "אין פּאַלעסטינע געפינט זיך ענגע אַרט אַרט דער ערשטער נאַציאָנאַלער היים", האָט ער געזאָגט, "אַזוי אַז קיינער פון די איצטיקע איינ־וואוינער זאָל ניט דאַרפן וועגן איינ־לאָן, און וואָס גרעסער עס וועט זיין דער דער־פאָלג פון׳ם ציוניזם, אַלץ מער וועלן פון דעם אויף געגינען די אַראַבישע און די

אָפּעלירט פאַר בעסערע אידישע דערציאונג אין אַמעריקע

פּראָפ. באַראָן אַדרעסירט יער־לאַכע פאַרזאַמלונג פון אידישן בילדונג פאַראיין

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ניו־יאָרק, אפּר. 13 (איטא).— אַן אָפּיל פאַר דער פאַראייניקונג פון דער אידישער און דער מערב קולטור אין אַמעריקע, דורך אַ מער אינטענסיווער אידישער דערציי־אונג, איז דאָ געכטן געמאַכט געוואָרן פון דר. סאַלאָ וו. באַראָן, פּראָפ. פון אידישער געשיכטע אין קאָלאָמביאַ אוניווערסיטעט.

פּראָפ. באַראָן איז געווען דער הויפּט־רעדנער ביי דער יערלאַכער פאַרזאַמלונג פון׳ם אידישן בילדונגס פאַראיין, וואו 200 געוועלשאַפטלאַכע טוער און פּראָפע־סיאָנעלע טוער אויפ׳ן נעביט פון אידי־שער בילדונג האָבן אויסגעהערט באַריכטן פון די טעטיקייטן פון דער אַרגאַניזאַציע פאַר דעם פאַרגאַנגענעם יאָר.

——(::)——

טאַלסטאָי׳ס טאָכטער וועט ניט אַריינגעלאָזן ווערן קיין קאַנאַדע

וויקטאָריאַ, ב. ק., אפּר. 12. — פריילו אַלעקסאַנדראַ טאַלסטאָי, טאָכטער פון גראַף לעוו טאַלסטאָי, וועלכע געפינט זיך איצט אין יאַפּאַן און האָט געוואָלט קו־מען קיין קאַנאַדע אַרויסצוגעבן דאָ אַ דוכאָבאָרישע צייטונג, וועט ניט אַריינ־געלאָזן ווערן קיין בריטיש־קאָלומביאַ. דאָס איז דאָ איצט אָפיציעל אָנגעסירט געוואָרן, נאָכדעם ווי די פּראָווינציאַלע רעגירונג האָט די פּראַגע פאַרהאַנדלט מיט די פעדעראַלע אימיגראַציע באַאַמטע.

די פּראָווינציאַלע רעגירונג, ווערט פאַרשטאַנען, האָט עס קלאָר געמאַכט צו אַטאַוואַ, אַז זי וויל ניט אַריינלאָזן אין דער פּראָווינץ ניט נאָר אַלעקסאַנדראַ טאָל־סטאָי, נאָר קיין דוכאָבאָר בכלל.

——(::)——

אַנטעריאָ פאַרדינט קאָר־נע 10 מיליאָן דאָלאַר פון משקה

טאָראָנטאָ, אָנט., אפּר. 12. — די ריינע פּראָפיט פון דער אַנטעריאָ ליקאָר קאָנטראָל בורד פאַר׳ן יאָר 1930 זיינען געווען $9.315.967, לויט אַ באַריכט וואָס איז אָפּגעדרוקט געוואָרן.

די "בורד" האָט פאַר׳ן יאָר אויסגע־צאָלט דער פעדעראַלער רעגירונג אין צאָל פון פאַרשייערונג אַנדערע שפּייערן, איינ־שליסנדיק פאַרקויף שפּייער, אַ סומע פון איבער פופציג מיליאָן דאָלאַר.

אַלקאָהאָלישע געטראַנקען פאַרקויפט פאַר׳ן יאָר דורך די רעגירונגס ליקאָר געשעפטן, ברויערייען און א. וו., האָבן באַטראָגן די סומע פון איבער 52 מיליאָן דאָלאַר.

אין דער פּראָווינץ ווערן איצט אָנגע־טריבן 31 ברויערייען, לויט׳ן באַריכט, און דריי זיינען אין׳ם משך פון׳ם יאָר געשלאָסן געוואָרן.

דירעקטאָראַט פון תלמוד-תורה נא־מינירט באַאַמטע פאַר נייעם יאָר

נעכטן בייטאָג איז אין תלמוד תורה זאָל דורכגעפירט געוואָרן די אָרגאַניזאַ־ציאָנס פאַרזאַמלונג פון׳ם פרויען פאַראיין, וואָס האָט זיך געשטעלט פאַר איינער פון זיינע הויפּט אויפגאַבעס צו העלפן אויס־האַלטן די תלמוד־תורה. אַ צאָל רעדנער האָבן אַדרעסירט די פאַרזאַמלונג, און דער פּראָיעקט פון דער קאָנסטיטוציע איז פאַרגעלייענט געוואָרן.

אַ קאָמיטעט פון 50 איז באַשטימט גע־וואָרן אַנצוגיין ווייטער מיט דער אַרבעט.

אויף דער זיצונג פון׳ם נייעם דירעק־טאָראַט פון תלמוד תורה, לעצטן אָוונט, זיינען נאָמינירט געוואָרן די הויפּט באַ־אַמטע פאַר׳ן נייעם יאָר. דער ליסט וועט דאַרפן גוטמעהייסן ווערן ביי אַן אַלגעמיי־נער פאַרזאַמלונג קומענדיק זונטאָג.

די נאָמינירטע זיינען: מ. דזשייקאָב, פּרעזידענט; י. טרוס און וו. טשאַרירקער, וויצע־פּרעזידענטן; מר. הורטיני קאַסי־רער, און י. ד. רוזען, ערן־סעקרעטאַר.

29 פאַרוואונדעט אין כאַן קאַטאַסטראָפע אין אַלבערטאַ

עדמאָנטאָן, אַלטאַ., אפּר. 13. — איי־נער איז ערנסט פאַרוואונדעט געוואָרן און 23 פּאַסאַזשירן און 5 פון דער מאַנשאַפט זיינען לייכט פאַרוואונדעט געוואָרן, ווען דער קאָנטינענטאַל לימיטעד. איינער פון די סי. פּי. אַר. שנעלסטע צוגן, איז אַראָפּ פון די רעלסן, צוליב אַ צעבראָכענעם רעלס, אַרום עדמאָנ, אַלטאַ.

דער ערנסט פאַרוואונדעטער איז פ. ראַי, שעף פון דייטינג קאַר. פיר פון די פאַרוואונדעטע זיינען פאַרהאַלטן געוואָרן אין שפּיטאָל אין עדמאָן, און די איבערי־קע זיינען אָפּגעשיקט געוואָרן מיט אַ ספּע־ציעלן צוג נאָכדעם ווי זיי האָבן געקראָגן מעדיציניש באַהאַנדלונג.

אַנגלען אויף האַדסאָן ים רייך מיט אייזן ווי מען גלויבט

אַטאַוואַ, אפּר. 12. — דער בעלטשער אַרכיפּעלאַג, די גרופּע אינזלען וואָס גע־פינט זיך אויפ׳ן האַדסאָן ים, אין דער דזשיימס בוכטע, גלויבט מען, זיינען רייך מיט אייזן, און די פעדעראַלע רעגירונג, וועלכע האָט דעם אויפזיכט אויף אַלע אינזלען אויפ׳ן האַדסאָן ים, קלייבט זיך איצט צו מאַכן אַן אויספאָר־שונג פון די מינעראַלע רייכטומער פון די בעלטשער אינזלען.

זאָל מען דאָרטן געפינען רייכע אייזן דעפּאָזיטס, וועט עס זיין פון גרויסער ווי־טיקייט פאַר קאַנאַדע. דערווייל האָט ניט קאַנאַדע, וואָס אַן אַזוי רייך מיט אַנ־דערע מינעראַלן, קיין אייגענע אייזן. די קאַנאַדער שטאָל אינדוסטריע באַקומט אייזן־ערץ פון ניו־פאַונדלענד און פון די פאַראייניקטע שטאַטן.

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז די טעמאַסקאַמינג און נאָרראַן אַנטעריאָ אייזנבאַן לייגע דערפירט געוואָרן ביז צום האַדסאָן׳ס, און די רעגירונג האָט ברעה צו בויען דאָרטן אַ האַפן פאַר אַנ־טעריאָ. דער האַפן וועט זיך געפינען בש־כנות מיט די בעלטשער אינזלען, אַזוי אַז אויב מען זאָל דאָרטן געפינען די אייזן וואָס מען דערוואַרט, וועט קיין מניעה ניט זיין פון טראַנספּאָרטאַציע מיטלען.

אידישע וואָרט

אַנב - אורחא

פון מאַרק

אונזער פּראָגראַם מינימום

עס פעלן אונז חלילה ניט קיין "באַ־וועגונגען" וואָס זוכן גרינדלאַך און איינ־מאָל־פאַר־אַלעמאָל לייזן אַלע אונזערע נאַציאָנאַלע אַדער סאָציאַלע פּראָבלעמען, אַדער ביידע מיטאַמאָל: מיר האָבן דאָ אונזערע פאַרשיידענע ציוניסטישע, סאָ־ציאַליסטישע און קאָמוניסטישע ריכטונ־גען, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין אונזער עולם־הבא און זאָרגן זיך פאַר דעם, אַז עס זאָל דאָרטן זיין שור־הבר און לויתן צו דער זאַט.

אוואָדע איז עולם־הבא, ווען דאָס באַר ציט זיך אפילו אויפן גן־עדן. התחתון פאַר אונזערע קינדער און קינדס־קינדער, אַ וויכטיקער ענין.

אָבער איר האָט געהערט די מעשה מיט יענעם אידן, וואָס האָט געזאָגט: "וואָס עולם־הבא איז ווייס איך, דאַנקען גאָט־נעגוי — אָבער וואָס איז אַזוינס עולם־הזה, דאָס קאָן איך אייך ניט זאָגן".

ווי אָט יענער איך זיינען מיר אַזוי פאַרטאָן אינ׳ם עולם־הבא ענין, אַז מיר ווייסן נעגוי ווי דער ציוניסטישער אַדער סאָציאַליסטישער שור־הבר און לויתן זע־ען אויס, און וואָס פאַר אַ טעם זיי האָבן. אָבער פרעגט ביי אונז דעם טעם פון אַ פּראָסטן, ערדישן שטיקל געבראָטנס, ווייַ־סען מיר ניט, — מיר האָבן קיינמאָל ניט געטראַכט וועגן דעם ...

⁂

ביז מיר וועלן דערלאָזן די פאַרווירק־לאַכונג פון׳ם ציוניזם אַדער סאָציאַליזם, האָבן מיר דערוויל דאָ און אויפ׳ן אָרט קאָלאָס